

Domy na půl cesty

Domy na půl cesty jsou pobytové služby sociální prevence. Služby sociální prevence mají pomoci začlenit se do společnosti osobám, které jsou ohroženy vyloučením ze společnosti, a to z důvodu jejich způsobu života, nepříznivé sociální situace či znevýhodňujícího prostředí.

■ **Text: Bc. Kateřina Adamcová**
Občanské sdružení CEMA Žamberk
Foto: Petr Pěluha

Bc. Kateřina Adamcová

Vystudovala obor speciální pedagogika na UP v Olomouci a obor sociální pedagogika na VOŠ v Krnově, nyní studuje jednooborovou psychologii na UP v Olomouci. Pracovala jako vychovatelka a speciální pedagog v Dětském domově Potštejn, poté v Občanském sdružení CEMA Žamberk v Domově na skalách jako zástupkyně vedoucí sociální pracovnice. V současné době pracuje v Domě na půl cesty v Žamberku jako vedoucí sociální pracovnice.

Dům na půl cesty zajišťuje start do života pro osoby, které odcházejí ze školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody. Tato služba je vymezena také věkem klienta, a to většinou od 18 do 26 let. Jedinec, který trávil své dětství a mládou dospělost v nějakém ústavním zařízení, se může po odchodu z tohoto zařízení špatně adaptovat na prostředí, kde již nemá potřebnou oporu. Dům na půl cesty poskytuje určitou jistotu pro tyto mladé lidi, kteří nezískali vzorce chování v běžné rodině.

Cílem této služby není pouze poskytnout ubytování v obtížné životní situaci, ale také vést uživatele k samostatnému jednání a k dovednostem potřebným k začlenění se do života. Každý uživatel této služby si vytyčí společně se svým klíčovým pracovníkem cíle, kterých by rád během svého pobytu v domě na půl cesty (dále jen DPC) dosáhl. Tyto cíle se uvádějí

písemně v osobním plánu jedince; některé z nich mohou být splněny dříve, jiné trvají celou dobu pobytu v DPC (to bývá např. získání následného ubytování). Pojmem klíčový pracovník je označován zaměstnanec DPC, který s daným uživatelem řeší jeho postupy k vytyčenému cíli, upozorňuje ho na případná pochybení a radí v případě nejistoty, zná nejvíce problémy a potřeby uživatele.

Doba pobytu v tomto zařízení bývá zpravidla do jednoho roku – služba se zahajuje sepsáním smlouvy o poskytování sociální služby, která stanovuje přesné podmínky pobytu v DPC (mimo jiné platnost smlouvy, platbu za ubytování, poskytovatele služby atd.). V průběhu této sociální služby se mladí lidé mohou zdokonalit konkrétně v péči o domácnost, naučit se lépe hospodařit s penězi, udržovat pracovní návyky, naučit se využívat aktivně volný čas, dodržovat určitý svůj denní režim, který si nyní vytvářejí sami, apod. Především by však měli získat více samostatnosti a převzít odpovědnost za své jednání a svůj život, proto jsou v DPC pouze vedeni správným směrem, ale vlastní aktivita zůstává na nich.

Pro domy na půl cesty se stal rozhodujícím rok 1992, kdy na návrh profesora Dunovského vznikl v Drahovicích u Karlových Varů Penzion SOS vesniček pro chlapce, kteří opouštějí SOS vesničky. V tomto období byla také založena nadace Návrat (nyní Centrum J. J. Pestalozziho)

v Chrudimi, která se snažila podporovat děti po odchodu z ústavních zařízení. V rámci této nadace vznikl projekt „Můj domov“, který byl v roce 1996 realizován v Hrochově Týnci jako chráněné bydlení pro chlapce. Ministerstvo práce a sociálních věcí toto zařízení označilo jako dům na půl cesty a podpořilo zřizování dalších těchto zařízení. Označení „dům na půl cesty“ byl převzat z anglického výrazu half-way house – v 50. letech 20. stol. vznikl v USA první „half-way house“, kde našli oporu lidé propuštění z výkonu trestu. U těchto jedinců se projevila špatná adaptace na okolní prostředí po odchodu z vězení a potřeba pomoci se znovuzacelením do společnosti. Postupně se ukazovalo, že i děti, které strávily delší dobu v ústavních zařízeních, mají problémy se zařazením do běžné společnosti, a proto potřebují podobnou pomoc při odchodu z dětských domovů nebo výchovných ústavů.

Není pravidlem, že by uživatelé přicházeli do DPC ihned po ukončení ústavní výchovy – mnoho z nich si vyzkouší nejprve samostatný život a pokud ho nezvládají, teprve poté se obrátí na toto zařízení. Často říkají, že se těšili na život, kde nebudou muset dodržovat přesný režim, ale poznali, že i „svobodný“ život přináší spoustu strastí. Tito mladí lidé nemají dostatek zkušeností a také podporu, kterou jejich vrstevníci z rodiny získávají od rodičů i v dospělosti. Často se tak přidruží k nevhodné partě, mohou se také snadněji stát obětí různých podvodů, někdy i trestných činů. Někteří naopak poté sami trestnou činnost páchají.

O domech na půl cesty se mladí lidé většinou dozvědí ještě v dětském domově nebo ve výchovném ústavu nebo poté od sociálních pracovníků na městském úřadě. Základní informace o jednotlivých domech na půl cesty mohou také zájemci najít na webových stránkách

poskytovatelů těchto služeb, na různých internetových portálech, které se věnují právě sociálním službám nebo na letáčkách a ve výročních zprávách konkrétního zařízení.

Pracovníci v těchto zařízeních mají vzdělání, které je stanoveno podle zákona; také mají povinnost vzdělávat se ve svém oboru a sledovat aktuální trendy. Kromě znalostí však musí zaměstnanci domů na půl cesty také prokazovat určité osobnostní předpoklady – důležitá je empatie, trpělivost, psychická odol-

Tito mladí lidé nemají dostatek zkušeností a také podporu, kterou jejich vrstevníci z rodiny získávají od rodičů i v dospělosti.

nost, morální zásady atd. Nutná je také angažovanost pracovníka, kdy tuto práci nevykonává pouze jako zaměstnání, ale také proto, že ho toto zaměstnání naplňuje a zajímá.

Sociální službu domu na půl cesty upravuje zákon č. 108/2006 Sb., který určuje kromě ubytování také další tři základní činnosti DPC, a to zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti (např. udržování pracovních návyků pomocí pracovní terapie, péče o domácnost) a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osob-

ních záležitostí. Na financování této služby se nejvíce podílí MPSV a krajské úřady, podporu poskytují také projekty různých organizací a obcí. Tyto projekty se většinou týkají přímé podpory uživatelů, např. vzdělávání, nebo materiálního zabezpečení, např. vybavení DPC. Příkladem takového projektu může být projekt na podporu uživatele na trhu práce – daného jedince zaměstnává smluvní partner, ale jeho plat je zpočátku financován z projektu. Během této doby získá jedinec pracovní zkušenosti, v nejlepším

případě pokračuje nadále na stejné pracovní pozici, protože zaměstnavatel ví, že pracovník již svou práci

zná a ovládá, a zaměstnavatel si tak ušetří zaučení nové pracovní síly.

Za velmi výstižné považuji motto jednoho z domů na půl cesty, které podle mého názoru vyjadřuje podstatu této služby:

„Nezáleží na tom, s čím jsi přišel, ale s čím odcházíš.“

Použité zdroje:

- zákon č. 108/2006 Sb., o soc. službách
- Zelenková, I. (2006). Uplatnění komunitního přístupu při koncipování služeb DPC. Magisterská závěrečná práce. MU Brno, FSS.

